

Pracovní list

Předmět: Zeměpis

Ročník: Šestý

Opakování vzdělávacího celku: Litosféra

Naše Země se skládá ze tří základních vrstev :

- zemská kůra
- zemský plášť
- zemské jádro

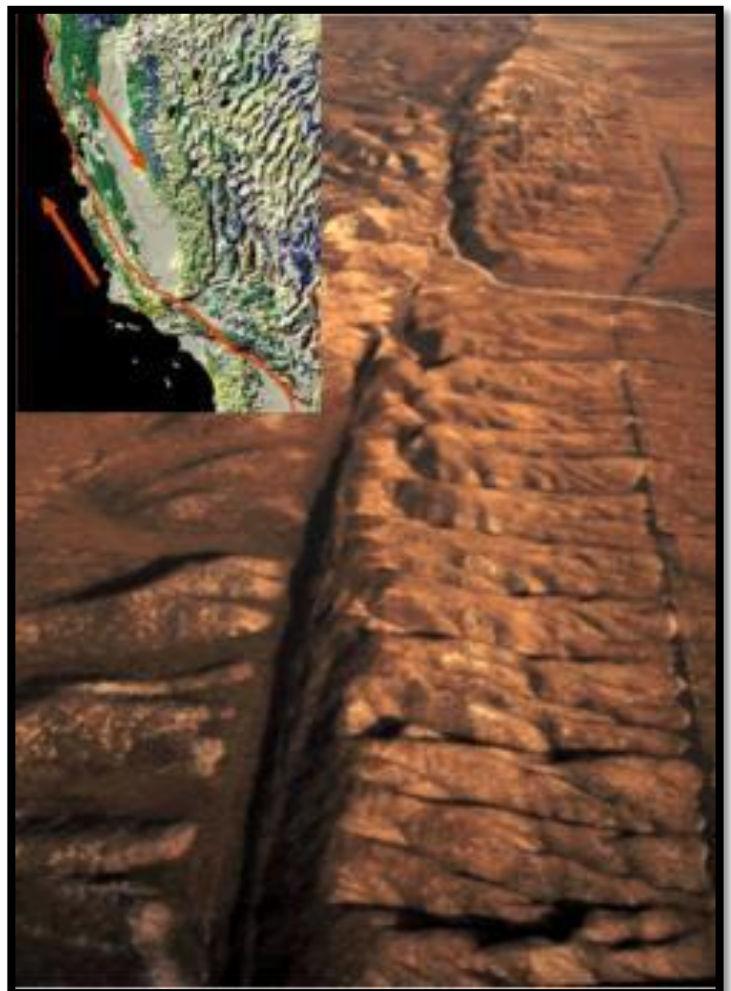
Litosféra = zemská kůra + část zemského svrchního pláště

Litosféra - je pevný obal Země tvořený zemskou kůrou a nejsvrchnějšími vrstvami zemského pláště. Její tloušťka se pohybuje obvykle v rozpětí 70-100 km, extrémní hodnoty představují zhruba 2 km, kterých dosahuje na oceánské kůře, a 150 km, kterých dosahuje pod masívy horstev. Skládá se ze 7 velkých desek a 12 menších.

- nepředstavuje kompaktní obal, je rozčleněna na mohutné bloky - litosférické desky, které „plavou“ na plastické vrstvě zemského pláště (tzv. astenosféra). Rozlišujeme litosférické desky oceánské a pevninské, které se navzájem k sobě neustále pohybují a tak přeměňují tvář planety Země.

Pohyb litosférických desek

- přibližují se – dvě litosférické desky se pohybují *proti sobě*, což má za následek jejich srážku. Jedná se o tzv. zemětřesení. Můžou nastat následující možnosti, jedna deska se začne *podsovovat pod druhou* – typická pro oceánsko-kontinentální rozhraní; *oceánská deska* se začne *nasouvat* na pevninskou desku, anebo se dvě desky *zapřičí* a nastane horotvorný proces. Příkladem je se zasunující Indická deska pod Euroasijskou, což vyústí ve vznik Himalájí.
- oddalují se – jedná se o pohyb typický pro středooceánské hřbety, kde vzniká nová oceánská kůra. Příkladem je Středoatlantský hřbet.
- transformní rozhraní – jedná se o pohyb dvou desek *vedle sebe*. Ani jedna se nezasouvá pod

druhou, jenom *o sebe třou rozhraním*, což má za následek *uvolňování obrovských hodnot energie v podobě zemětřesení*. Příkladem je zlom San Andreas v Kalifornii v USA. **Viz obr.**

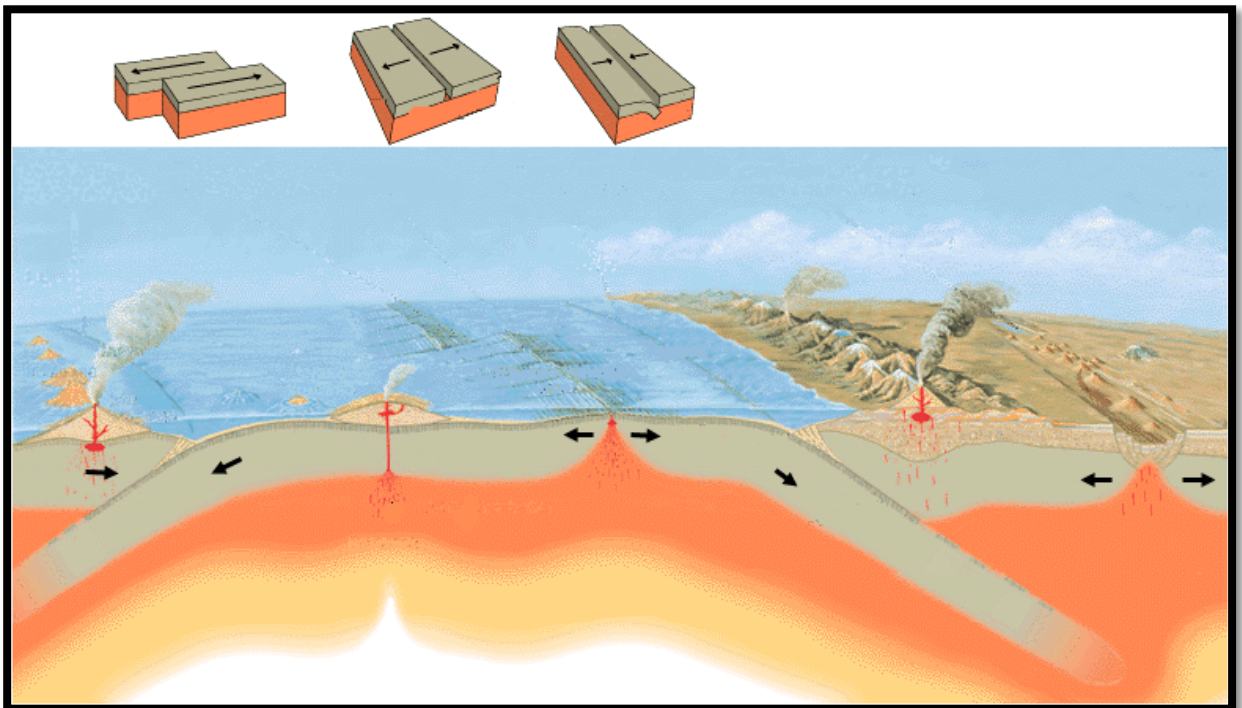
- trojný bod – místo, kde se *setkávají* tři tektonické desky.

Globální systém litosférických desek se skládá z 6 hlavních desek a řady menších desek a subdesek

<i>Velké desky</i>
Pacifická
Americká
Eurasijská subdeska (Perská)
Africká (Somálská subdeska)
Indo-australská
Antarktická

Zapiš do sešitu názvy desek

Pohyby litosférických desek:

Překresli obrázek do sešitu a nauč se vysvětlit vznik zemětřesení a pohyb desek.

Další informace najdeš v učebnici nebo sešitě. Pracuj s atlasem!
Vypracoval: Mgr. Jaroslav Fránek